

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS 2017 M. EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ PREVENCIJOS PRIEMONIŲ VYKDYMAS

Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) 2016–2019 metų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planas (toliau – Prevencijos planas) patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. V-1289 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos 2016–2019 metų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plano patvirtinimo“.

I. Vykdamas Prevencijos plano 1 tikslą – numatyti priemones, mažinančias ekstremaliųjų situacijų riziką, 2017 m. buvo įgyvendintos šios priemonės:

- peržiūrėta pagal Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės metodines rekomendacijas, patvirtintas Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD) direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. 1-189 „Dėl Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“, atlikta SAM kompetencijai priskirtose veiklos srityse galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizė (atnaujinti neprireikė);

- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) atliko jo kompetencijai priskirtose veiklos srityse galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizę pagal Galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizės metodines rekomendacijas, patvirtintas PAGD direktoriaus 2011 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. 1-189.

- NVSC direktoriaus 2017 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. VK-136 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2017–2019 metų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas NVSC 2017–2019 metų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių planas;

- 2017 m. I ketvirtį Prevencijos planas buvo peržiūrėtas (atnaujinti neprireikė);

- SAM 2017-04-13 raštu Nr. (1.1.20)10-3218 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos 2016–2019 metų ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemonių plano vykdymo“ PAGD pateikta informacija apie 2016 m. įgyvendintas ekstremaliųjų situacijų prevencijos priemones;

- Parengtas NVSC ekstremaliųjų situacijų valdymo plano projektas, NVSC 2017-08-11 raštu Nr. 2-1204(13.2.12) pateiktas derinti Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centrui (toliau – ESSC), atsižvelgiant į pastabas projektaskoreguojamas;

- pagal kompetenciją kaupta informacija apie Lietuvoje įvykusius įvykius, ekstremaliuosius įvykius bei ekstremaliąsias situacijas, šios informacijos pagrindu parengta „2016 m. Lietuvoje įvykusių ekstremaliųjų situacijų, ekstremaliųjų įvykių ir / ar riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančių įvykių, jų padarinių, taikytų visuomenės sveikatos saugos priemonių ataskaita“, kuri paskelbta ESSC tinklalapyje <http://essc.sam.lt/lt/naujienos/archive/2016-m.-ivykiu-ekstremali-bxrf.html>.

II. Vykdamas Prevencijos plano 2 tikslą – užtikrinti tinkamą pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir tinkamą reagavimą į jas, siekiant efektyviai ir laiku koordinuoti jų valdymą, 2017 m. buvo įgyvendintos šios priemonės:

- pagal kompetenciją dalyvauta Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos posėdžiuose ir užtikrintas priimtų sprendimų įgyvendinimas. SAM 2017 m. gruodžio 11 d. raštu Nr. (1.1.20)10-9972 „Dėl LRV ekstremalių situacijų komisijos 2017 05 25 posėdžio sprendimų įgyvendinimo“ PAGD pateikta informacija apie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ekstremalių situacijų komisijos priimtus sprendimus. SAM įvertino Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio A. Stončaičio 2018-01-25 raštu Nr. S-249 pateiktoje Vidaus reikalų ministerijos informacijoje nurodytus ministerijų, įskaitant SAM, civilinės saugos funkcijų vykdymo trūkumus ir planuoja įgyvendinti priemones trūkumams pašalinti;

- parengtas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos ekstremaliųjų situacijų operacijų centro sudarymo ir jo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projektas;

- peržiūrėta ir patikslinta SAM ESOC narių iškvietimo schema;

- vykdant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-657 „Dėl keitimosi informacija apie ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliuosius įvykius ir kitus riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančius įvykius tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintą Keitimosi informacija apie ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliuosius įvykius ir kitus riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančius įvykius tvarkos aprašą, buvo tikslinami, atnaujinami ir kaupiami SAM ESOC narių, savivaldybių gydytojų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų, visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų paskirtų asmenų, atsakingų už informacijos apie ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliuosius įvykius ir kitus riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančius įvykius teikimą, priėmimą ir perdavimą darbo ir poilsio laiku, kontaktiniai duomenys;

- vadovaujantis ESSC atliekamų planinių sveikatos priežiūros įstaigų parengties ekstremaliosioms situacijoms įvertinimų 2017 m. planu, buvo vykdyta sveikatos priežiūros įstaigų pasirengimo veikti ekstremaliųjų situacijų atvejais stebėseną (įvertinta 20 įstaigų);

- ESSC kartu su NVSC, Nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija (toliau – NVSPL), Radiacinės saugos centru (toliau – RSC) ir Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centru (toliau – ULAC) parengė sveikatos priežiūros įstaigų veiksmų įvykių, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų metu algoritmus (<http://essc.sam.lt/lt/sveikatos-prieziuros-ista-mend.html>);

- 2017 m. kovo mėn. Vilniaus miesto savivaldybei paskelbus ekstremaliąją situaciją dėl legioneliozės, šiuo klausimu SAM organizuoti pasitarimai su NVSC, NVSPL, ESSC atstovais.

III. Vykdamas Prevencijos plano 3 tikslą – užtikrinti keitimasi informacija apie įvykius, ekstremaliuosius įvykius ir ekstremaliąsias situacijas, 2017 m. buvo įgyvendintos šios priemonės:

- užtikrintas keitimasis informacija (visą parą) apie ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliuosius įvykius ir kitus riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančius įvykius. ESSC organizavo (visą parą) informacijos apie ekstremaliąsias situacijas, ekstremaliuosius įvykius ir kitus riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei keliančius įvykius priėmimą, keitimasi ja tarp Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (toliau – LNSS) subjektų, šios informacijos perdavimą valstybės valdymo ir savivaldybių institucijoms, Europos Sąjungos institucijoms, Pasaulio sveikatos organizacijai, Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijai ir kitoms tarptautinėms organizacijoms;

- pagal kompetenciją 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę koordinuotas ir organizuotas informacijos, susijusios su didelėmis tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėmis sveikatai Europos Sąjungos lygiu, priėmimas ir pateikimas per Išankstinio įspėjimo ir reagavimo sistemą, per Skubaus įspėjimo sistemą dėl cheminių įvykių;

- organizuotas ir užtikrintas 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę informacijos iš Pasaulio sveikatos organizacijos apie ekstremaliąsias visuomenės sveikatai situacijas, kurios gali turėti tarptautinę reikšmę, priėmimas, šios informacijos įvertinimas ir perdavimas kompetentingoms institucijoms.

IV. Vykdamas Prevencijos plano 4 tikslą – stiprinti gebėjimus reaguoti į įvyki, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliąją situaciją, 2017 m. buvo įgyvendintos šios priemonės:

- vadovaujantis ESSC valstybės tarnautojų ir darbuotojų civilinės saugos mokymo organizavimo ir praktinių įgūdžių tikrinimo tvarkos aprašu, patvirtintu ESSC direktoriaus 2016 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 05-5 ir vykdant ESSC direktoriaus 2017 m. sausio 13 d. įsakymą Nr. 05-5 „Dėl civilinės saugos mokymo organizavimo 2017 m.“, 2017-11-16 organizuoti ir praveisti kasmetiniai ESSC valstybės tarnautojų ir darbuotojų civilinės saugos mokymai;

- NVSC Tauragės departamentas 2017 m. birželio 15 d. surengė stalo pratybas tema „Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Tauragės departamento darbuotojų veiksmai kilus gaisrui“, NVSC Šiaulių departamentas 2017 m. spalio

11 d. surengė tarpinstitucinio lygio stalo pratybas tema „Teritorinių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros institucijų reagavimas didelio masto gaisro keliamų padarinių žmogaus sveikatai atveju“;

- civilinės saugos mokymo kursuose, organizuojamuose PAGD Ugniagesių gelbėtojų mokyklos civilinės saugos mokymo centre pagal PAGD 2014 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 1-348 „Dėl Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklos Civilinės saugos mokymo centro civilinės saugos mokymo programų patvirtinimo“ patvirtintas civilinės saugos mokymo programas, 2017 m. dalyvavo 20 LNSS institucijų vadovų arba jų įgaliotų asmenų ir civilinės saugos specialistų;

- 2017-09-27 SAM paskirti atstovai pagal kompetenciją dalyvavo funkcinėse pratybose „Civilinės saugos sistemos subjektų veiksmai įvykus orlaivio avarijai Vilniaus regiono skrydžių valdymo centro atsakomybės zonoje“;

- įgyvendinant Pasirengimo gripo pandemijai 2016–2018 metų veiksmų plano įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų reikšmių sąrašo, patvirtinto 2016 m. balandžio 15 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-501 „Dėl Pasirengimo gripo pandemijai 2016–2018 metų veiksmų plano patvirtinimo“, 1 tikslo 4 uždavinį, 2017-11-23 įvyko žinybinės pratybos su pasirengimu gripo pandemijai susijusiems specialistams tema „Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžių sveikatos priežiūros institucijų pasirengimas gripo pandemijai“. Pratybų tikslas – tobulinti Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžių sveikatos priežiūros institucijų pasirengimą gripo pandemijai. Pratybų dalyviai – SAM Visuomenės sveikatos priežiūros departamentas, Antrinio ir tretinio lygio koordinavimo skyrius, NVSC, ULAC, ESSC, NVSPL, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Infekcinių ligų centras;

- 2017-10-04 – 2017-10-11 SAM paskirti atstovai pagal kompetenciją dalyvavo NATO krizių valdymo pratybose „CMX17“;

- 2017 m. tarptautinėse priimančiosios šalies paramos pratybose „Baltijos šeimininkas“ nedalyvauta remiantis Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos 2017 m. spalio 4 d. rašte „Dėl Tarptautinių priimančiosios šalies paramos pratybų „Baltijos šeimininkas 2017“ pateiktu sprendimu nekviesti atstovų iš civilinių mobilizacijos institucijų;

- RSC, siekdamas įvertinti savivaldybių pasirengimą galimoms radiologinėms ar branduolinėms avarijoms bei perspėti apie jų galimą radiologinį poveikį Lietuvos gyventojams ir aplinkai:

2017-03-23 organizavo pasitarimą su savivaldybių, patenkančių į 100 km atstumą nuo Baltarusijos atominės elektrinės, atstovais dėl pasirengimo reaguoti į radiologines ar branduolines avarijas, kurios gali įvykti Lietuvos Respublikos teritorijoje ar kaimyninėse valstybėse. Siekiant geresnio savivaldybių pasirengimo reaguoti į sunkią branduolinę avariją, buvo parengtos ir pristatytos rekomendacijos savivaldybėms;

2017-07-19 dalyvavo Vilniaus m. savivaldybės organizuotame pasitarime, kurio metu buvo teiktos pastabos pasirengimo reaguoti į branduolines avarijas veiksmų planui;

2017-09-26 organizavo Vilniaus r. savivaldybės pratybas siekiant įvertinti jų pasirengimą branduolinėms avarijoms;

2017-10-05 dalyvavo Švenčionių r. savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos posėdyje pristatant galimas grėsmes dėl Baltarusijos atominės elektrinės;

2017-12-05 organizavo Prienų r. savivaldybės civilinės saugos stalo pratybas tema „Radiologinės avarijos, kilusios dėl transporto avarijos gabenant jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinį, valdymas ir likvidavimas“;

2017-12-15 organizavo Ukmergės r. savivaldybės pratybas siekiant įvertinti jų pasirengimą branduolinėms avarijoms;

Organizavo ir vedė mokymus, kurie buvo skirti įvertinti civilinės saugos sistemos pajėgų (priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų, policijos pajėgų, greitosios medicinos pagalbos įstaigų) pareigūnų

ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pasirengimą galimoms radiologinėms ar branduolinėms avarijoms:

2017-04-25 – 2017-04-28 organizavo mokymus Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos 3-ajai komandai;

2017-06-09 organizavo Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato ir jam pavaldžių teritorinių komisariatų darbuotojų radiacinės saugos mokymus;

2017-09-29, 2017-10-03, 2017-10-13 organizavo radiacinės saugos mokymus VšĮ Greitosios medicinos pagalbos stoties darbuotojams Vilniuje tema „Greitosios medicinos pagalbos darbuotojų veiksmai ir radiacinė sauga įvykus radiologinei ar branduolinei avarijai“;

2017-12-07 organizavo radiacinės saugos mokymus VšĮ Kauno miesto greitosios medicinos pagalbos stoties darbuotojams tema „Greitosios medicinos pagalbos darbuotojų veiksmai ir radiacinė sauga įvykus radiologinei ar branduolinei avarijai“;

Bendradarbiaujant su įstaigomis, kurių veikla susijusi su visuomenės sveikata, organizavo susitikimus su gyventojais aktualiomis radiacinės saugos temomis:

2017-04-24 organizavo susitikimą su Tauragės r. gyventojais ir pedagogais;

2017-06-30 organizavo seminarą visuomenės sveikatos specialistams radiacinės saugos klausimais;

2017-11-08 organizavo susitikimą su Elektrėnų m. gyventojais;

2017-11-22 dalyvavo konferencijoje „Kovoje prieš vėžį kiekvienas gali daug“, kurios metu pristatytas pranešimas „Branduolinės avarijos ir jų grėsmė gyventojų apšvitai“;

Parengė ir atnaujino leidinius gyventojams ir darbuotojams aktualiomis radiacinės saugos temomis – „Jonizuojančioji spinduliuotė“, „Ką reikia žinoti apie pasirengimą branduolinei avarijai“, „Darbuotojų, dirbančių su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais, radiacinė sauga“, „Su matavimo įrenginiais dirbančių darbuotojų radiacinė sauga“;

ESSC suteikė 41 konsultaciją sveikatos priežiūros įstaigoms, kitoms institucijoms ir specialistams ekstremaliųjų situacijų pasirengimo, planavimo ir prevencijos klausimais.

V. Vykdamas Prevencijos plano 5 tikslą – organizuoti nustatytų galimų pavojų (užkrečiamosios ligos, cheminės avarijos, pramoninės avarijos pavojinguose objektuose ir transporto avarijos) rizikos mažinimo priemones, 2017 m. buvo įgyvendintos šios priemonės:

- vykdyta užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų epidemiologinė priežiūra. NVSC departamentai nuolatos vykdė užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų epidemiologinę priežiūrą, teikdami duomenis į Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybės informacinę sistemą. Sveikatos apsaugos ministerijai buvo pateikta 10 apskričių sergamumo užkrečiamosiomis ligomis ataskaitų. Epidemiologinės priežiūros duomenys yra analizuojami, ULAC parengs sergamumo užkrečiamosiomis ligomis 2017 m. apžvalgą;

- ULAC organizavo seminarus-mokymus Vilniuje, Šilutėje, Klaipėdoje, Anykščiuose, Varėnoje, Trakuose, skirtus medicinos gydytojams, bendrosios praktikos slaugytojams, visuomenės sveikatos specialistams, socialiniams darbuotojams. Seminaruose-mokymuose buvo perskaityti 7 pranešimai, skirti sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimui gripo epidemiologinės priežiūros, pasirengimo gripo pandemijai srityse, siekiant tinkamo sveikatos priežiūros įstaigų funkcionavimo gripo pandemijos metu;

- ULAC vertino epidemiologinę situaciją pasaulyje, Europoje, Lietuvoje ir informavo visuomenę apie epidemiologinę situaciją bei epidemijų padedančias išvengti saugos priemones įstaigos internetiniame tinklapyje. ULAC parengė ir pavišino 167 informacinius pranešimus apie epidemiologinę situaciją Lietuvoje, užkrečiamųjų ligų grėsmių monitoringo rezultatus, užkrečiamųjų ligų grėsmes Europoje bei pasaulyje. Taip pat teikė informaciją žiniasklaidai (193 interviu televizijai, radijui, spaudai), specialistams ir suinteresuotoms institucijoms informacija buvo teikiama oficialiais raštais, telefonu bei elektroniniu paštu;

- NVSC departamentai nuolatos organizavo ir koordinavo imunoprofilaktiką ir ULAC pateikė 30 metinių imunoprofilaktikos ataskaitų. ULAC organizavo rizikos grupių skiepijimą gripo

vakcina, rengė statistinių duomenų suvestines apie vakcinų skiepijimą nuo sezoninio gripo įsigytų už valstybės lėšas panaudojimą, koordinavo gripo vakcinų paskirstymą ir perskirstymą tarp asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir teikė sezoninės gripo vakcinų, skirtos rizikos grupių skiepijimui, poreikį 2017–2018 m. gripo sezonui;

- cheminio užteršimo atvejais vykdytos visuomenės sveikatos priežiūros priemonės, numatytos Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų veiksmų cheminio užteršimo atveju tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. V-209 „Dėl Sveikatos apsaugos ministerijos ir jai pavaldžių institucijų veiksmų cheminio užteršimo atveju tvarkos aprašo patvirtinimo“. 2017 m. registruoti 76 cheminio užteršimo židiniai;

- NVSC departamentai pagal kompetenciją vykdė pavojingų objektų patikrinimus pagal Lietuvos Respublikos pavojingųjų objektų, kuriuose pavojingųjų medžiagų kiekiai prilygsta nustatytiems kvalifikaciniams kiekiams taikant žemesniojo ar aukštesniojo lygio reikalavimus ar juos viršija, planinių patikrinimų 2017 metais grafiką. Taip pat, NVSC 2017 m. gruodžio mėn. suderino PAGD direktoriaus įsakymo „Dėl pavojingų objektų, kuriuose pavojingųjų medžiagų kiekiai taikant žemesniojo ar aukštesniojo lygio reikalavimus prilygsta nustatytiems kvalifikaciniams kiekiams ar juos viršija, planinių patikrinimų 2018 metais grafiko patvirtinimo“ projektą.

- Siekiant, kad visuomenė žinotų, kaip elgtis gavus įtartiną siuntinį ir imtųsi tinkamų veiksmų, ESSC parengė gaires „Kaip elgtis gavus įtartiną siuntinį“ (<http://essc.sam.lt/lt/naujienos/archive/gaires-kaip-elgtis-gavus-u2vn.html>).

2017 m. kovo mėn. ESSC Apsinuodijimų informacijos biuras organizavo Apsinuodijimų prevencijos savaitę, kurios metu buvo organizuoti renginiai „Saugūs namai“ Panevėžio m., Klaipėdos m., Šiaulių m., Vilniaus m. savivaldybės visuomenės sveikatos biuruose (apmokėti 174 visuomenės sveikatos specialistai).